

Філоктет. Останні дні Трої

Міфи троянського циклу

© Автор адаптації та перекладу – Олег Гнатюк

Після загибелі Ахілла та Аякса греки продовжували наполегливо тримати облогу Трої, однак силою здобути місто їм так і не вдавалося. Тоді Одісей, переховуючись у засідці, підслухав слова віщуна Гелена, сина царя Пріама, і за допомогою хитрості взяв його в полон. Від нього греки дізналися, що Троя впаде лише тоді, коли до грецького війська приєднаються двоє героїв: Філоктет із отруєними стрілами Геракла та Неоптолем — юний син Ахілла. Відразу після цього Одісей вирішив вирушити в далекі мандри, щоб розшукати обох.

Спершу він прибув на острів Скірос до царя Лікомеда, де жив Неоптолем. Переконати юного сина Ахілла виявилось неважко: він, як і батько, прагнув слави та великих подвигів. Попри сльози матері Дідамії, яка благала його залишитися, Неоптолем вирушив разом з Одисеем до Трої.

Зовсім іншим було завдання з Філоктетом. Він жив покинутий усіма на безлюдному острові Хріса біля Лемноса, у печері з двома виходами — східним і західним. Через ці отвори влітку заходило повітря, а взимку проникало сонячне тепло. Але життя Філоктета було сповнене страждань: його мучила невиліковна рана на нозі, голод і самотність. Він змушений був полювати на птахів своїм луком, аби вижити, ледве міг пересуватися і з великим зусиллям добував воду та розпалював вогонь. Десять років він провів у цих муках, зненавидівши Агамемнона, Менелая та Одиссея, які залишили його напризволяще.

Одісей знав, що Філоктет не пробачить йому зустрічі, тому вирішив діяти через обман. Він

умовив Неоптолема піти до Філоктета й розповісти, ніби той покинув грецьке військо через образу на вождів. Юнак мав переконати Філоктета довіритися йому та погодитися вирушити до Греції, а потім непомітно передати його разом із луком і стрілами на корабель. Неохоче, але Неоптолем погодився.

Коли вони прибули до Хрісси, Неоптолем із воїнами вийшов на берег і попрямував до печери. Спершу Філоктета там не було. Та невдовзі він з'явився, стогнучи від болю. Його рана була нестерпною. Побачивши чужинців, Філоктет зрадив, а ще більше — дізнавшись, що перед ним син Ахілла. Неоптолем розповів йому вигадану історію, створену Одиссеєм: про сварку з вождями, про смерть Ахілла, Патрокла та Аякса. Почувши це, Філоктет глибоко засмутився.

Він погодився вирушити з Неоптолемом і навіть передав йому свій лук і стріли, благаючи захистити його від підступів Одиссея. Філоктет поспішав залишити острів.

Однак невдовзі з'явився воїн і повідомив, що нібито Фенікс і сини Тесея наближаються, щоб силою забрати Філоктета до Трої. Попри нестерпний біль, той кинувся до берега. Саме тоді Неоптолем не витримав і відкрив йому правду. Він уже хотів повернути Філоктету його зброю, але з-за укриття вибіг Одиссей і зупинив його.

Філоктет у розпачі хотів утекти або навіть кинутися зі скелі в море, аби не стати знаряддям у руках ворогів. Одиссей наказав своїм людям силоміць забрати його на корабель. Та Неоптолем не витримав і повернув Філоктету лук і стріли. План Одиссея провалився, і він змушений був відступити, побоюючись гніву героя.

Неоптолем ще раз намагався переконати Філоктета вирушити до Трої, обіцяючи славу і зцілення. Але той відмовлявся, не в силах забути своїх страждань і зраду греків. Здавалося, що місія знову провалилася.

Та раптом перед Філокетом з'явився сам Геракл у сьайві божественного образу. Він наказав героєві вирушити до Трої, пообіцявши, що там його рана зцілиться, а сам він здобуде велику славу. Філокет скорився волі бога і добровільно сів на корабель Одиссея, вирушаючи до місця, де його чекали великі битви.

Тим часом Неоптолем скоїв чимало подвигів під мурами Трої. Він був неперевершеним у бою і перемагав багатьох троянських героїв. Серед його жертв був і могутній Евріпіл, син Телефа, якого послали на допомогу Трої. Його загибель стала великою втратою для троянців.

Невдовзі Філокет завдав смертельної рани Парісу отруєною стрілою Геракла. Це була кара за початок війни. Отрута швидко поширювалася тілом, і Паріс у страшних муках пішов із Трої до лісу, де й помер, як колись простий пастух. Його тіло знайшли пастухи, які спорудили вогнище, спалили його й поховали прах у урні.

Попри втрату Паріса, облога тривала. Троя слабшала, але не падала. Тоді Одиссей, щоб дізнатися наміри ворога, переодягнувся жебраком, спотворивши себе ударами бича, і таємно проник у місто. Його бачили троянці, але лише Єлена впізнала його. Вона обмила його тіло, пообіцяла мовчати і допомогла йому зібрати важливі відомості. Після цього Одиссей повернувся до табору, знищивши кількох вартових.

Ще небезпечнішим був наступний подвиг: Одиссей разом із Діомедом таємно проникли до Трої і викрали священний палладій (*дерев'яну статую Афіни, що вважалася захисницею міста*). Поки ця святиня залишалася в Трої, місто не могло бути здобуте. Викравши її, герої прокралися назад до табору, дорогою знищуючи ворогів. Це наблизило грецьку перемогу.